

CARINA VAN CAUTER: “EINDELIJK BAAS OVER JE ERFENIS”

20 juni 2017 **Het parlement keurde net een grondige modernisering van het erfrecht goed. Kamerlid Carina Van Cauter schreef de wetteksten en is bijzonder tevreden: “Ons erfrecht dateerde nog uit de tijd van Napoleon, ging uit van onveranderlijke gezinssituaties en liet bijzonder weinig vrijheid. Met deze hervorming wordt het erfrecht aangepast aan de samenleving en gezinnen van vandaag. We geven mensen eindelijk de vrijheid om te doen met hun erfenis wat ze willen.”**

1. Meer vrijheid

Momenteel: De reserve is een deel van de erfenis dat door de wet beschermd wordt ten voordele van bepaalde erfgenamen, namelijk de ouders, de langstlevende echtgenote/wettelijke samenwoner en de kinderen. Het deel waarover de erflater vrij kan beslissen is afhankelijk van het aantal kinderen. 1 kindsdeel blijft steeds vrij beschikbaar. Indien je dus 1 kind hebt, blijft de helft van je nalatenschap vrij beschikbaar. Bij twee kinderen blijft een derde van je nalatenschap vrij beschikbaar. Indien je als erflater geen kinderen hebt dan is de helft van je nalatenschap voorbehouden voor de ouders.

Na de hervorming: Het vrij te besteden deel van de nalatenschap wordt vastgelegd op de helft, ongeacht het aantal kinderen. Daarnaast wordt aan de erflater zonder kinderen de mogelijkheid gegeven om de ouders te onterven. Hierbij voorzien we wel een beperking. Indien de ouders zorgbehoevend zijn dan hebben ze een onderhoudsvordering die maximaal 1/4de van de nalatenschap betreft.

Voorbeeld: De heer Janssens is weduwnaar en vader van 2 kinderen. Hij ontmoet mevrouw Pieters, die zelf 2 jonge kinderen heeft uit een vorig huwelijk. Samen vormen zij een nieuw samengesteld gezin. De heer Janssens laat na zijn dood 1/4de aan elk van zijn eigen kinderen na (= de helft van zijn nalatenschap). Over de andere helft kan hij in alle vrijheid beslissen. Gezien hij samen met zijn tweede partner deze kinderen heeft grootgebracht en ze beschouwt als zijn eigen kinderen kan de heer Janssens dus de andere helft van zijn nalatenschap nalaten aan zijn pluskinderen (de kinderen van mevrouw Pieters).

2. Meer eenvoud

Momenteel: Bij de verdeling van de nalatenschap worden de kinderen, bij gebreke aan schenkingen of testament, gelijk behandeld. Als de erflater tijdens zijn leven aan zijn erfgenamen al schenkingen heeft gedaan, of bij testament goederen aan hen heeft voorbehouden, dan zullen de wettelijke erfgenamen deze giften fictief bij de nalatenschap moeten voegen vooraleer de nalatenschap kan worden verdeeld. Indien bij het overlijden van de erflater niet meer voldoende middelen voorradig zijn om de reservataire erfgenamen te bedelen, dan kan er ‘inkorting’ gevraagd worden door de reservataire erfgenaam. Dit betekent dat alles wat is weggeschonken of gegeven is door de erflater, herleid (ingekort) wordt, om vervolgens aan de reservataire erfgenaam in natura gegeven te worden.

Na de hervorming: De manier waarop kinderen de schenkingen die ze krijgen, moeten inbrengen, wordt vereenvoudigd. Alle schenkingen, onroerend of roerend, moeten worden ingebracht in waarde. De reserve in natura wordt dus een reserve in waarde.

Voorbeeld: De heer Janssens bezit enkel een bakkerij aan zee die hij bij leven schenkt aan zijn metekind die bakker is. Bij het overlijden van de heer Janssens eisen de kinderen van de heer Janssens hun erfdeel op en vragen inkorting. Momenteel kunnen de kinderen van de heer Janssens de bakkerij, waar het metekind een bloeiende zaak heeft opgebouwd, opeisen om ze vervolgens te verkopen. Na de hervorming zal het metekind de bakkerij kunnen behouden, mits het betalen van een som geld ter waarde van het voorbehouden erfdeel van de kinderen.

3. Meer zekerheid

Momenteel: De waarderingsregels voor schenkingen van onroerende en roerende goederen zijn in de huidige regelgeving verschillend. Voor roerende goederen is de referentiedatum voor de waarde de dag van de schenking. Voor onroerende goederen geldt als referentiedatum voor de waardebepaling de dag van de verdeling. Dit leidt tot ongewenste scheeftrekkingen bij schenkingen.

Na de hervorming: De waarderingsregels worden gelijk: zowel voor onroerende als roerende goederen zal de intrinsieke waarde op de dag van de schenking genomen worden. Deze waarde wordt nog geïndexeerd tot op de dag van overlijden.

Voorbeeld: De heer Janssens schenkt aan zijn zoon een huis van 200.000 euro en aan zijn dochter schenkt hij hetzelfde bedrag in cash. Bij overlijden van de heer Janssens blijkt het huis sterk in waarde gestegen te zijn tot wel 300.000 euro. Bij overlijden van de heer Janssens bedraagt de fictieve massa aldus 500.000 euro. De helft (250.000 euro) komt toe aan elk van beide kinderen. Voor de hervorming zal in dit geval de zoon 50.000 euro aan zijn zus moeten opleggen wat eventueel kan betekenen dat de zoon het huis gedwongen moet verkopen. Na de hervorming wordt de waarde van het geld en het huis op dezelfde manier in rekening gebracht zodanig dat er geen verdere verrekeningen meer moeten plaatsvinden.

4. Erfovereenkomsten

Momenteel: In de huidige regelgeving is het verboden om een overeenkomst met je erfgenamen te sluiten en een verdeling af te spreken. Dit zou nochtans veel problemen en discussies kunnen vermijden bij het overlijden van de erflater.

Na de hervorming: Het zal mogelijk zijn een familiaal pact te maken waarin alle geldende beperkingen opgegeven worden. De erflaters kunnen met hun erfgenamen rond de tafel gaan zitten en binnen een welomlijnd kader een overeenkomst uitwerken, waarbij alles open en bloot op tafel komt, en die niet meer te betwisten valt op een later tijdstip of na het overlijden van de erflater. Daarnaast wordt het ook mogelijk om punctuele erfovereenkomsten op te maken over bijvoorbeeld inbreng of inkorting. Ook wordt het beding van aanwas als toegelaten erfovereenkomst voorzien in het nieuwe erfrecht. Dit biedt bijkomende mogelijkheden voor samenwoners die samen een huis kopen.

Voorbeeld: De familie Janssens heeft 3 kinderen, waarvan één kind zorgbehoevend is en de beide anderen manager zijn bij een multinational. Door middel van een erfovereenkomst kunnen de ouders, in samenspraak met de drie kinderen, een overeenkomst sluiten waarbij het hulpbehoevende kind de aan zijn noden aangepaste woning erft. Daarnaast kan in de overeenkomst ook opgenomen worden dat het hulpbehoevende kind nog wat meer van de financiële middelen ontvangt, omdat de twee andere kinderen reeds over voldoende financiële middelen beschikken, hier bijgevolg geen nood aan hebben en expliciet akkoord gaan met deze overeenkomst.